

Szinnyei azonban nemcsak a tartalomban, de az előadásban is sokat botlik. Előadása, nyelve szertefolyó és nagyon kezdetleges. Elemi iskoláit *valószínűleg* Keszthelyt végezte . . . Együtt kaborolták be *valószínűleg* a váromladékokat . . . Lehet, hogy Oreczyéknál maradt . . . Ez a sok *valószínű, lehet, bizonyára, tán* stb rendkívül ingadozóvá, határozatlanná teszi előadását. Így pl. az 5—14 oldalon 20 ilyen pongyola határozója van. Számuk később sem apad. Kezdetlegességre vall továbbá az is, hogy lépten-nyomon kijelenti: most erről beszélek, most erről nem beszélek, erről később fogok szólni, most áttérek erre, most áttérek arra. Hiszen az ilyesmit felesleges oda vetni folytonosan. Az olvasónak úgy is van szeme a látásra s füle, hogy halljon. Egyébiránt ez a pongyolaság és gyakorlatlanság megvan Szinnyeinek Aranyról írott s a Bud. Szemlében megjelent cikkében is.

Bacsányi pályáját Kazinczy, Toldy, Horányi, Bayer, Szinnyei, Széchy stb. után megrajzolni épen nem volt valami súlyos probléma: azt azonban csak elvárhatni attól, a kinek munkáját a Tört. Társulat kiadja és segíti, hogy legalább élvezhetően mondja el a mondani-valóit.

A füzethez Bacsányinak 9 kiadatlan verse s egy aesthaetikai cikke van függelékül csatolva.

Kristóf György.

KÜLÖNFÉLÉK.

A „Magyar nemzetségi zsebkönyv“ második sorozata, a „Nemes családok“ I. kötete jelent meg nem rég Budapesten (1905). A Magyar Heraldikai és Genealogia Társaság az általa 1888-ban megindított Nemzetségi Zsebkönyv folytatása gyanánt most adta ki a Nemes családok emez I. kötetét, mely 250 nemes családnak történetét, czimerének leírását, és genealogiai leszármazását adja. Minden egyes családnál a család múltja és jelenére vonatkozó adatok vannak feldolgozva, feltüntetve mindenütt a család származását, szétágazását, birtokviszonyait, röviden megemlítve a családnak történelmi és kiválóbb szerepet játszott tagjait, végül pontosan leírva annak czimerit. E részt Pettkó Béla igazgató vál. tag szerkesztette felhasználva úgy a családok által beküldött adatokat, valamint az egyes családokra vonatkozó irodalmat is. A genealogiai rész az egyes családok jelenleg élő nemzedékét öleli fel, feltüntetve annak közelebbi leszármazását. E résznek szerkesztője ifj. dr. Reiszig Ede igazgató vál. tag, ki fáradságos munkájának nagy körültekintéssel igyekezett megfelelni. Ama nemes családok közül, melyek adataikat

kellő időben bocsátották rendelkezésükre, csak egy rész — 250 — nyert helyet a vállalat jelen első kötetében. A többi családok adataira remélhetőleg gyors egymásutánban megjelenő további kötetekben — mire a jelen kötet kelendősége fog első sorban irányadó lenni — fognak feldolgozást nyerni.

A jelen kötetet, melyhez dr. Schönherr Gyula a társaság titkára írt előszót, 11 színes címermelléklet és 14 szövegbe nyomott címerrajz díszíti. Bolti ára 12 korona, a Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság tagjai 10 koronáért rendelhetik meg a társaság titkári hivatalánál.

Adalékok II. Rákóczi Ferencz törökországi bujdosása történetéhez cz. a. *Angyal Dávid* különnyomatban is kiadta azt az érdekes tanulmányát, melyet a *Századokban* közölt, hozzáadván ama franczia levéltári közleményeket, melyeket a *Történelmi Társban* tett közzé. Angyal a párisi Archives Nationales-ban kutatván, néhány jelentést és levelet talált Rákóczi bujdosása történetéhez s ez adta neki az impulsust arra, hogy ez új anyag és a már közzétett adatok alapján Rákóczi bujdosása és rodostói számkivettetése történetének néhány részletét megvilágítsa. Ezek a jelentések és levelek főképp Rákóczi viszonyára a franczia udvar és diplomatiához, továbbá a spanyol, török, orosz udvarokhoz vonatkoznak és bepillantást engednek abba a meg nem szűnő bámúlatos tevékenységbe, melyet Rákóczi Rodostón is elkövetett, hogy céljait megvalósítsa. A sok csalódás meg nem töri, mindig újabb és újabb tervek, combinatiok merülnek fel agyában, az európai politika változandósága szerint, melyek által hazája ügyének szolgálni akar. Ezt a sisiphusi munkát lehetetlen részvét nélkül kísérnünk figyelemmel s Rákóczi lelki nagysága csak növekedik előttiünk, minél inkább bepillantunk tevékenysége részleteibe. Angyal Dávid adalékai e tekintetben kiváló becsűek s előbbre viszik tudásunkat. (Bpest, 1905 97 l.).

Szilágyvármegye monographiája VI. kötete fejezi be azt a nagy munkát, melyet a vármegye törvényhatósági bizottsága megbízásából dr. *Petri Mór* írt s melyet a vármegye adott ki. A befejező kötet a birtokos családok történetét folytatja és végzi be az L betűtől a Z betűs nevekig. A köztörténelemben is szereplő nevezetesebb családok a következők: Laskai, Láposi, Lészai, Lindvai, Liszti, Lorántfi, Losonczy, Lónyai, Maeskási, Madarász, Majtényi, Makrai, Margitfi, Matolesi, Málnási, Mártonfi, Medgyaszai, Meggyesi, Menyhárt, Mihálec, Mike, Mikes, Mikola, Mikó, Miksa, Mindszenti, Miskolezi, Monoslai, Mosdóczy, Mosóczy, Móré, Móricz, Naláczy,

Náprádi, Németi, Nyírbátori, Nyujtódi, Osztrócs, Otlík, Ödönfi, Ördög, Paczali, Pakot, Paksi, Palóczy, Pataki, Pálfi, Pázmán, Pásztói, Pekri, Perényi, Peterdi, Petó, Pogány, Pongrácz, Prépostvári, Radics, Radnóti, Ramocsaházi, Rákóczy, Rápolti, Rádai, Rettegi, Reviczki, Sarmasági, Sárkány, Sennyei, Somlyai, Sulyok, Sükösd, Szalánczi, Szaniszlófi, Szemere, Szentmarjai, Szikszai, Szilágyi, Szunyog, Talóczy, Tasnádi, Telegdi, Teleki, Téglás, Tiboldi, Toldalagi, Toldi, Tomori, Torma, Tököli, Török, Tulogdi, Tuuyogi, Turzó, Tyukodi, Ugron, Ujvári, Vadas, Vajna, Varasdi, Vasvári, Váncsa, Várkonyi, Verbóczy, Vér, Virginás, Viski, Vizkeleti, Wesselényi, Zalányi, Zarándi, Zámbo, Zilahi, Zoványi, Zsibai, Zsuki stb családok. A kötet képekkel van illusztrálva s a vármegye térképével ellátva. Utószóban az író visszapillantást vet a munkára, a mely 1894-től 1904-ig készült el, hat vaskos kötetben, m. e. 300 ny. íven. Valóban nagy és szép munka, büszke lehet rá Szilágyvármegye és jól eső öntudattal tekinthet vissza írója a végeit nagy munkára. (Ez a kötet 840 lapnyi, az egész munka — hat kötet — ára 48 korona.)

Schneller István: Paedagogiai dolgozatok cz. m. II. kötete, mely a kiváló író és jeles paedagogus németországi tanulmányútját a gyakorlati tanárképzés ügyében tartalmazza, nem régen jelent meg (Bpsten 1905, 623 lapon.) A munka két fő részre oszlik. Az első rész a németországi gyakorlati lelkészképzés típusairól szól, a mennyiben a németországi tanárképzés problémája ezek ismerete nélkül bajosan érthető meg. A második rész a gyakorlati tanárképzésről szól Ausztriában és Németországban. Ehez járúl Ausztria tanárképző intézményei története. A nagy és szép munkában két hónapi tanulmányút és széleskörű előtanulmány gazdag tapasztalatai vannak elmondva, melyek magas nézőpontról és mély bepillantásról tanúskodnak és sok tanulságot rejtenek az olvasó számára. A kítűnő munka Wlassics Gyula volt közoktatásügyi miniszternek van ajánlva, a ki e tanulmányútát és annak eredményes kiadását elősegítette.

„A Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi országos könyvtára 1802—1902“ történetét írta meg *Kollányi Ferenc* jaáki apát, a könyvtár nyomtatványi osztályának igazgató-öre s adta ki a M. N. M. Széchenyi országos könyvtára (Bpsten 1905, 8-adrét 485 l.). A könyvtár megalapításának százados jubilauma alkalmából keletkezett e szép munka, mely nemcsak a könyvtár létrejöttének történetét és e nagyfontosságú kulturális intézet múltját beszéli el, hanem élénken jellemzi azt a hatalmas erőfeszítést is, a melyet elődeink a XIX. század első évtizedeiben a nemzeti szellem erőinek

felszabadítása s a nemzeti művelődés feltételeinek megteremtése érdekében kifejtettek. A munkát szép illusztrációk díszítik s használatát név- és tárgymutató könnyíti meg.

Mankóczy István viselt dolgai, ez a XVI. századi kalandos historia, bevezetéssel és egy kézirati hasonmással ellátva jelent meg nem rég dr. *Dézsi Lajos* irodalmi méltatásával, az általa szerkesztett „Magyar Irodalomtörténeti Értekezések“ 4 füzetében. Dézsi megállapítja e régi népies zamatú irodalmi termék jelentőségét, melynek ismeretlen szerzője a XVI. század második felében élt, a mire a benne rajzolt kor, a szereplők vad erkölcesei, valamint nyelve is utal. A kézirati codex, melyben ránk maradt, a br. Radvánszky-család zólyom-radványi levéltárában van meg s abból közli Dézsi az első oldal hasonmását.

Halotti beszédek — az erdélyi muzeum és a kolozsvári ref. collegium könyvtárában — hosszú sorozatát állította össze *Köblös Zoltán* és adta ki a Genealogiai Füzetekben és különnyomatban (Kolozsvárt, 1905 8-adrét 104 l.) A családtörténeti irodalomnak becses forrását alkotják a halotti beszédek, melyek 972 számot tesznek ki. A XVI—XVII. századig leginkább kéziratban maradtak fenn s ezeket 1711-ig külön sorozatban (I rész) állította össze a kiadó. Számuk 36. A II. rész az 1711 utániak nyomtatásban vannak meg az E. M. E. könyvtárában, gr. Kemény József gyűjteményében, 36 vaskos kötetben, mely „rövid idő alatt szétfog szedetni“. A többi a ref. collegium könyvtárából való, hol 27 dobozban vannak a halotti beszédek felállítva, mint külön gyűjtemény. Kár, hogy a javításokat nem külön függelékben adja az összeállító, hanem piros papírra, apró szeleteken ragasztotta be az illető helyre. Ezek a vékony szelet papírok leválnak s elvesznek. Az összeállítás az elparentáltak betűrendjében történt s két névmutató (az írók névsora és az elparentáltak névsora) könnyíti meg használatát. Érdekes munka.

Erdélyi Muzeum-egylet.

Szaksztályi választmányi és közgyűlés.

Az E. M. E. bölcsészeti, nyelv- és történettudományi szaksztálya ig.-választmányi ülést tartott f. évi május 8-án d. u. 4 órakor dr. *Szamosi János* elnöklete alatt, a melyen mindenekelőtt az 1904. évi számadások vizsgáltattak meg tételtől tételre, összehasonlítottván a számadást igazoló okmányokkal.